

Piotr Sroczyński

"Podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej", Zbigniew Marek, Kraków 2007 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 16/1, 271-272

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZBIGNIEW MAREK, *Podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej*, WAM, Kraków 2007, ss. 208

Autorem pierwszego polskiego podręcznika katechetyki fundamentalnej jest ks. Franciszek Blachnicki (Lublin 1970; wznowienie: Warszawa 2006). Problemy wchodzące w jej zakres zostały przez niego ukazane w optyce odnowy katechezy kerygmatycznej oraz dokumentów II Soboru Watykańskiego. Kilkanaście lat później refleksie nad fundamentalnymi problemami katechezy i katechetyki podjął ks. M. Majewski (KUL). Najnowsze dokumenty katechetyczne Kościoła skłoniły polskich katechetów do ponownego zainteresowania się teologicznymi podstawami katechezy. Takie próby zostały podjęte między innymi przez ks. P. Tomasika i ks. R. Czekalskiego. Ten ostatni starał się je ukazać i przedstawić w świetle teorii komunikacji. W ten nurt poszukiwania adekwatnej teorii katechezy, przystosowanej do współczesnych czasów, wpisuje się najnowsza publikacja ks. Zbigniewa Marka.

Książka ks. Zbigniewa Marka nie stanowi całościowego i wyczerpującego opracowania. Przedstawia jedynie podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej. Refleksja autora koncentruje się wyłącznie wokół teologicznych problemów katechezy, usiłuje wskazać fundamenty i założenia, na których winna się opierać każda forma działalności katechetycznej Kościoła. Zamierzeniem autora nie jest więc omówienie wszystkich problemów katechezy. Nie zajmuje się też w swojej książce problemami dydaktycznymi i metodycznymi katechezy.

Uważna lektura książki pozwala dostrzec szczególne uwrażliwienie autora na niektóre aspekty czy wymiary katechezy. Na czoło wysuwa się eklezjalny wymiar katechezy, rozpatrywany przez autora na różnych płaszczyznach i od różnych stron. Wielokrotnie podkreśla on w swojej książce, że katecheza jest dziełem Kościoła. To Kościół katechizuje, i to w różnych miejscach i środowiskach; to Kościół posyła na mocy sakramentu chrztu i bierzmowania do przekazywania Dobrej Nowiny o zbawieniu. W tym eklezjalnym spojrzeniu, przenikającym całe dzieło, została ukazana natura katechezy, jak również jej cele, zadania oraz funkcje. Stałym odniesieniem dla refleksji autora są dokumenty katechetyczne Kościoła. To w nich szuka przede wszystkim światła dla swoich rozważań i analiz.

Podkreślenie eklezjalnego charakteru katechezy nie pozbawiło autora wrażliwości na problemy odbiorcy, tj. receptywnego podmiotu posługi katechetycznej Kościoła. Naczelną zasadą, według której przedstawia, omawia i analizuje fundamentalne problemy katechezy, jest zasada wierności Bogu i człowiekowi. Ta zasada, powszechnie dziś przyjmowana w katechezie Kościoła, organizuje i inspiruje całą treść wykładu. Toteż osobie, do której adresowane jest orędzie zbawienia, autor poświęca jeden obszerny rozdział. Autor orientuje się doskonale w problemach rozwojowych dzieci i młodzieży, zna współczesne uwarunkowania socjologiczne, w jakich dokonuje się ich rozwój, ale jednocześnie spogląda na egzystencję młodego człowieka z perspektywy antropologii chrześcijańskiej, dostrzegając jej transcendentny, eschatologiczny wymiar. Dlatego też wiele uwagi poświęca zagadnieniom godności i wolności człowieka. Pod tym kątem omawia również problemy wychowania religijnego, którym poświęca sporo miejsca, do których też częstokroć wraca w różnych miejscach swej książki. To jest drugi moment, na który godzi się zwrócić uwagę. Rozważania autora w tej dziedzinie cechuje wysoka kompetencja, znana także z innych jego publikacji na ten temat.

Pozycja książkowa ks. prof. Zbigniewa Marka wzbogaca polską myśl katechetyczną o nowe wartości. Nie są to wprawdzie wartości odkryte przez autora, ale wydobyte ze skarbcza nauki Kościoła dotyczącej katechezy. Przybliży nie tylko odnośną naukę Kościoła na ten temat, lecz także rozwija i pogłębia ją poprzez odniesienie się do najnowszych publikacji, tak krajowych, jak i zagranicznych.

Ks. Piotr Sroczyński

KS. KAZIMIERZ DULLAK, *Ecclesia semper reformanda. Zjawisko synodalności w Polsce po Soborze Watykańskim II*, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2007, ss. 512

Wśród wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego odnajdujemy pozycję ks. dr. Kazimierza Dullaka pt. *Ecclesia semper reformanda. Zjawisko synodalności w Polsce po Soborze Watykańskim II*. Recenzentem naukowo-wydawniczym tej rozprawy był ks. prof. dr hab. Marian Fąka, kanonista z Poznania. Należy zaznaczyć, że jest to propozycja autora wieńcząca jego trud badawczy w ramach przygotowania rozprawy habilitacyjnej.

Należy też stwierdzić, że wybór problematyki rozprawy habilitacyjnej został uwarunkowany specyfiką znaczącej części dotychczasowych badań naukowych ks. Dullaka, inspiracją z jego studiów specjalistycznych w Warszawie na Wydziale Prawa Kanonicznego oraz zainteresowaniami ważnymi dla kontynuacji jego naukowych dociekań. Obrona problematyki badań pozostaje w ścisłej harmonii z obszarami teologii prawa kanonicznego, eklezjologii, lecz najpełniej z ustawami prawa kanonicznego i dokonującym się procesem recepcji norm prawa powszechnego w prawodawstwie Kościołów partykularnych. Rozprawa – moim zdaniem – prezentuje wyraźną perspektywę teologiczno-kanoniczną, a przedtytuł: *Ecclesia semper reformanda* powinien być czynnikiem mobilizująco-inspirującym autora rozprawy do znacznie pogłębionej refleksji naukowej obejmującej zjawisko synodalności w Polsce, zwłaszcza po II Soborze Watykańskim i po promulgacji przez Jana Pawła II Kodeksu prawa kanonicznego.

Łączenie w badaniach elementów teologicznych i kanonicznych, jak również prowadzenie narracji rozprawy z uwypukleniem istoty procesu zjawiska synodalności może stanowić o interdyscyplinarnym charakterze publikacji naukowej, co w merytorycznej ocenie powinno być postrzegane jako jedna z podstawowych zalet tego opracowania. Tendencje prezentowane we współczesnej nauce przez wielu autorów wskazują na to, by nie rezygnując z niezbędnej specjalizacji w badaniach, sumiennie i zdecydowanie zmierzać w kierunku poszukiwań na pograniczu różnych dyscyplin, a nawet dziedzin naukowych.

Niewątpliwie pozytywnym walorem publikacji jest sięgnięcie przez autora do najszerszego i najnowszego dorobku legislacyjnego zawartego w Kodeksie prawa kanonicznego i prawa Kościołów partykularnych, szczególnie w aspekcie norm odnoszących się do prawnej i kanonicznej instytucji synodu, która bazuje na bogatej spuściznie myśli kanonistycznej Kościoła, postrzeganej jako odpowiedzialne wytyczanie szlaków zbawczej posługi w Kościołach partykularnych.

Przez tę publikację ks. Kazimierz Dullak dołączył niewątpliwie do badaczy problematyki teologii prawa, a ściślej: norm prawa kanonicznego w zakresie dobrze ukonstytuowanych instytucji kanonicznych w systemie prawa kościelnego. W swoich badaniach